

Meydan bu kadar boş mu?

Çağdaş Türk müziği ve yeni kuşakları bekleyen sorumluluk

4. CUMHURİYET - 14

kuşakları bekleyen sorumluluk

Ergun ÖZYÜCEL

(Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyesi)

ATATÜRK'E ve onun eserlerine rağmen karşı düşüncülerin kırk yıl bekleyip, ancak 1972 Türkiye'sinde ortaya çıkabilmesi, hazin bir görünüştü... Peki, bu masum istekler yalnız müzik alanında mı bitecek, yoksa elde edilmesi en kolay kale olduğu için mi önce oradan başlandı?

Sonra, sırada hangileri var? Lâtin harflerinin kabulü ile başlayan Avrupa taklitçiliği... Hukuk ve ceza alanında Avrupa taklitçiliği!.. Kıyafet alanındaki Avrupa taklitçiliği!.. Siyasi rejim yönünden, bilim ve teknoloji yönünden Avrupa taklitçiliği!..

Evet, bu masum isteğin hemen arkasında ve sırada bekleyen diğerleri..

İleri sürülen düşünce şu: «Tarihi ve geleneksel Türk Musikisini bırakıp Avrupa taklitçisi mi olacağız?»

Bu ve buna benzer geniş halk kitlelerini kandırmak için yazılmış klişe yazılar. Tarih içinde her sanat eserinin bir yeri vardır. Kimi tarihe rağmen yaşamağa devam eder, kimi de tarih içindeki yerini alır.

Alaturka mı, alafanga mı, tarihi Türk musiki mi, yoksa Batı taklitçiliği mi şeklinde bir düzüye tartışmaya tanık olduk son günlerde... Burada pek masum bir istek gibi gözükken şu «Batı taklitçisi olmalıyım» sözünün altını birkaç defa çizmek gerek. Bu öylesine mâsum bir istek ki, kısa zamanda alevin bacayı sarması işten bile değil.

Tarihi ve geleneksel unsurları, tarihin saygıdeğer koltuklarından indirip, günlük yaşama almağa çalışmak, son hızla akan bir nehrin akıntısını tersine çevirmekle birdir. Bazı çevrelerin geriye dönme istekleri boşuna ve faydasızdır.

TARİHİ tekâmül kendi yarasını nasıl olsa gerçekleştirecektir. Türk aydını çok dikkatli olmaya mecburdur. Böylesine masum bir istekle başlayan taarruzların nerede ve nasıl durdurulacağı hiç belli olmaz. Ayrıca şunu da belirtmek isterim ki, dar bir a-

çidan bakılınca sorun kaba bir taklitçilik gibi görünebilir. Bu nunla beraber sanat tarihindeki eşsiz sanatkarların dahi birbirlerini etkilediği, gençlik yıllarında birbirlerini taklit ettikleri bir vakiydir.

Ufkumuzu daha da genişletirsek, bir zamanlar altın çağını yaşayan doğu, batıyı her konuda etkilemiyor muydu? Yaşlanmış ve yıpranmış Osmanlı İmparatorluğundan yepeni bir Türkiye filiz verdi.

Türkiyeyi çağdaş uygarlık düzeyinde görmek isteyen Atatürk'ün hedefi kaba bir taklitçilik değildi. Uygarlık yarışında zaman kazanmak, hedefe en kısa yoldan varmanın pratik bir çaresiydi. Nasıl ki günümüzün demokrasilerinde tek sesli bir rejim demokrasi olmazsa, müzik alanında da tek sesliliğe dönüş bir irtica olur.

Anılar

TABIATTA Kİ bütün renkleri bırakıp yalnız siyah - beyazla çalışmak yeterli midir? Bütün ulusların ufkunu

genişlettiği bir çağda biz niye ufkumuzu daraltalım. Gerçek yurtseverlik, gerçek milliyetçilik bunun neresinde? Geçmişin tatlı anıları ile kendimizi avutmak bizden çok düşmanlarımızın işine yarar. Milletlerin hayatında taklitçilik de bir devredir. Fakat sonuza kadar gitmez. Fransız sanatçı Almanı, Alman sanatçı İtalyanı taklit etmiştir.

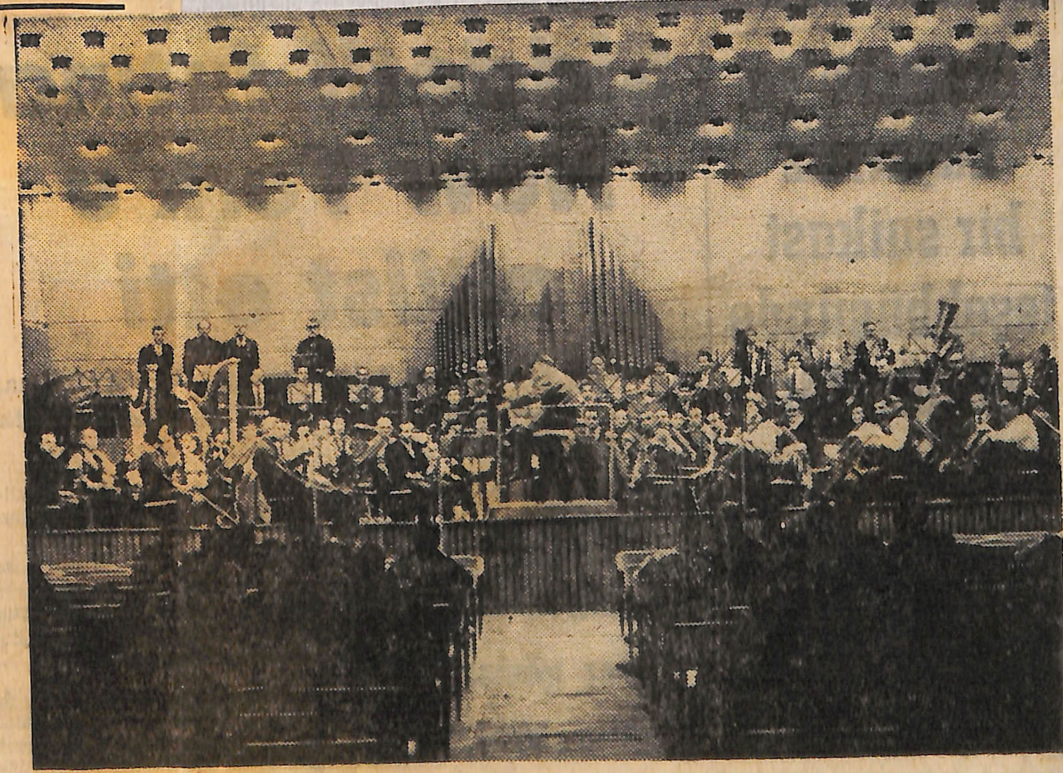
Hele günümüzün küçülen dünyasında milletler birbirleriyle o kadar içiçedir ki, her an birbirleriyle etkilenirler. Fakat bu etki kötü bir kopyacılık anlamına gelmez. Bu etkilerden yeni yeni meyvalar çıkar ortaya. Her ülkenin kültür politikası ileriye dönüktür. Geçmiş unutulmamak isteniyor. Geçmiş bilmek başka şey, yaşamak başka şeydir. Tarihi geleneklere saygılı olmak başka şey, onları günümüzde de sürdürmeğe çalışmak başka şeydir.

Çığ gibi

VAKTIYLA çok küçük bir vaznı hitap etmiş olan Osmanlı sarayı divan müziğini, bugün otuz altı milyona maletmek için çaba gösterenler, halka kulak versinler, Türk ulusunun coşkun hissiyatını me lankolik bir fasit daire içine hapsedemeyeceklerdir.

Mimar Sinan'a hepimiz hayranız, fakat bırakın da Boğaz Köprüsünü bugünün mühendisleri yapsın. Boğaz Köprüsü bitince Sinan'ın anıları değerinden bir şey kaybetmeyecektir.

İtri ve Dede'yi hepimiz takdir ediyoruz, fakat bırakın da çağdaş Türk müziğini yeni ku-

Ünlü Türk orkestra şefi ve besteci Cemal Reşit Rey; Ankara'da Devlet Konser Salonunda; İstanbul Şehir Senfoni Orkestrasının 1963 yılında verdiği bir konserde; çağdaş çok sesli Türk müziği bestelerine de yer vermişti. Fotoğrafta; bu konserde Cemal Reşit Rey; İstanbul Şehir Orkestrasını yönetirken görülüyor.

Tek sesli Türk müziğinin ünlü simalarından Münir Nureddin Selçuk; İstanbul Belediye Konservatuvarının Şan sineması salonunda düzenlediği Klâsik Türk Müziği Konserlerinin birinde solist olarak bir eseri okuduktan sonra dinleyicileri selâmlıyor